

Oververhitting en onderkoeling

Auteur(s):

Spijkerman, E,
Haffner, R.,

Deze rubriek wordt periodiek verzorgd door het ministerie van Financiën.

Verschenen in:

ESB, 87e jaargang, nr. 4372, pagina 614, 23 augustus 2002

Rubriek:

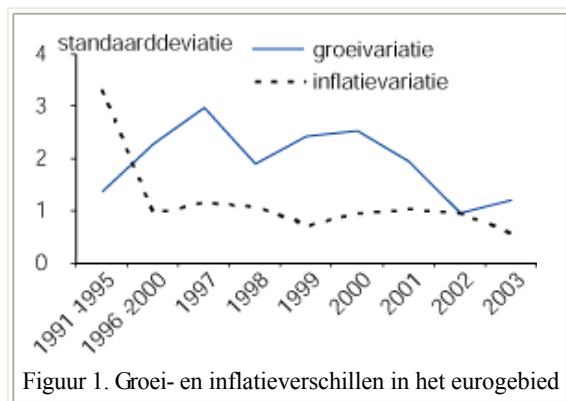
EU-monitor

Trefwoord(en):

inflatie

De inflatie in het eurogebied reageert onvoldoende op onderbezetting. Dit duidt op een noodzaak tot verdere hervorming van arbeids- en productmarkten.

De economische verwevenheid in het eurogebied is in de afgelopen jaren toegenomen. Dit blijkt onder andere uit de ontwikkeling van groei- en inflatieverschillen. Terwijl het verschil tussen de snelste en traagste groeier in 1997 nog 9,4 procentpunten was, zal dit jaar naar verwachting het groeiverschil slechts 2,7 procentpunten bedragen. Ook inflatieverschillen zijn afgenomen, van circa achttien procentpunten begin jaren negentig tot ongeveer drie procentpunten nu. [figuur 1](#) illustreert dit.

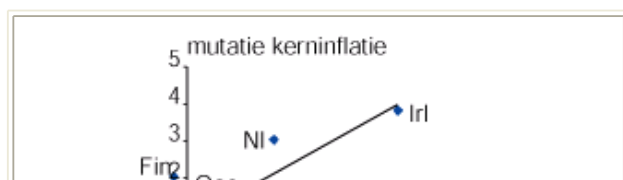
Figuur 1. Groei- en inflatieverschillen in het eurogebied

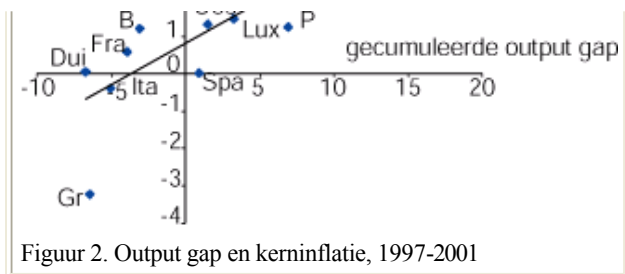
Toegenomen samenhang

De toegenomen samenhang in de economische groei tussen landen blijft niet beperkt tot het eurogebied, maar is een mondiaal verschijnsel. Dat nationale cycli steeds meer internationale cycli worden, komt enerzijds door het stabielere conjunctuurverloop. Belangrijkste verklaringen hiervoor zijn het toegenomen aandeel van de relatief conjunctuurongevoelige dienstensector in de economie en het efficiëntere voorraadbeheer (waardoor voorraden geringer en stabiel zijn). Anderzijds traden recent een aantal schokken wereldwijd op, zoals het uiteenspannen van de ict-zeepbel en de hogere olieprijs. Daarnaast speelt specifiek voor het eurogebied een rol dat dwarsverbanden op allerlei terreinen zijn versterkt. Zo worden landen door de toegenomen intra-industriële handel en de steeds uniformere beleidsomgeving (één monetair beleid en een door het Stabiliteitspact gecoördineerd begrotingsbeleid) steeds meer op een gelijke manier getroffen door economische schokken. Ook is sprake van een uniformere beleidsreactie.

Inflatieverschillen klein

Ook de variatie in inflatie tussen emu-deelnemers is gedurende de jaren negentig drastisch verminderd: inflatieverschillen binnen de emu zijn niet groter dan die tussen Canadese provincies en die tussen Amerikaanse staten. De sinds 1999 weer licht toegenomen inflatieverschillen kunnen wijzen op een noodzakelijke, maar gezonde aanpassing van relatieve kosten en prijzen. In landen waar de groei ruim boven potentieel ligt (een positieve output gap), kan een prijsstijging helpen om de vraag af te remmen om zo de economie af te koelen (zie het kwadrant rechtsboven in [figuur 2](#)). Ierland, Nederland en Portugal kenden vorig jaar dergelijke verschijnselen van oververhitting. Wel is het belangrijk in zulke situaties te waken voor een loon-prijsspiraal.

Figuur 2. Output gap en kerninflatie, 1997-2001

Hervormingen blijven nodig

Opvallend is dat de kerninflatie (de inflatie exclusief energie en onbewerkte voedingsmiddelen) in vooral Duitsland, Frankrijk en Italië sinds 1997 nauwelijks is afgenomen of zelfs is gestegen, terwijl in die periode de productie beneden potentieel lag. In deze landen was een afname van de kerninflatie logischer geweest. De te beperkte neerwaartse prijsaanpassing heeft daarmee bijgedragen aan onderkoeling van deze economieën.

Uit figuur 2 lijkt het beeld op te doemen dat de inflatie wel flink stijgt in reactie op oververhitting, maar onvoldoende reageert op onderkoeling. Er is sprake van een inflatoire 'bias': de regressielijn snijdt de y-as in het positieve deel. Dit duidt op een gebrek aan flexibiliteit van arbeids- en productmarkten. Beleid moet er daarom op gericht zijn dat lonen en prijzen beter en sneller reageren op veranderingen in vraag- en aanbodverhoudingen, bijvoorbeeld via het bevorderen van de arbeidsmobiliteit en de concurrentie of door het makkelijker te maken een bedrijf te starten. Dergelijke structurele hervormingen blijven niet alleen nodig om het groeipotentieel te verhogen, maar ook om het groeipotentieel beter te benutten.